

Палюх Микола

к.е.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Бухгалтерський облік є частиною інфраструктури ринкового середовища, оскільки він є інформаційною системою фінансово-господарської діяльності підприємства, організації чи установи та уряду. Отже, бухгалтерський облік з однієї сторони є одночасно інструментом державного регулювання, а з іншої – його об'єктом.

Через регламентацію методологічних основ бухгалтерського обліку і фінансової звітності всіх суб'єктів господарювання держава встановлює змістовні аспекти інформаційної інфраструктури національної економіки» [1, с.259].

За таких обставин стратегія економічного розвитку України потребує підвищення стабільності функціонування всіх ланок механізму управлінської структури народногосподарського комплексу, збалансованості інтересів, прав і відповідальності її суб'єктів. Значну роль у цьому процесі відіграють облік і аналіз, якщо застосовуються на всіх рівнях управління виробництвом, а їхня інформація задовольняє потреби керівництва і спеціалістів підприємства.

На жаль, між обліком і економічним аналізом відсутній тісний взаємозв'язок, що є наслідком розмежування функцій різноманітних служб (планового відділу, бухгалтерії, відділу праці і заробітної плати, відділу маркетингу, виробничого відділу тощо), які часто працюють незалежно один від одного, а також відсутності єдиного центру контролю і прийняття рішень. Крім того, в умовах, коли сільськогосподарські підприємства стали економічно самостійними, а нормування праці набуло значення дійового засобу скорочення затрат живої праці, економії коштів, що йдуть на оплату праці, зниження собівартості продукції, матеріальна мотивація праці являє собою одну з центральних ланок системи управління підприємствами. Пояснення цьому знаходиться у кількох площинах.

Насамперед, слід розуміти, що управляти – це перш за все передбачати: хід виконання виробничої програми, відхилення від плану і заданих параметрів, відхилення у використанні виробничих ресурсів, напрямки перспективного розвитку підприємства після прийняття відповідних управлінських рішень.

З поміж інших основних елементів управління, на основі яких може розвиватися будь-яке підприємство у науковій вітчизняній літературі виділяють: облік, планування, організацію, контроль, управління персоналом, регулювання персоналом, мотивацію [2, с.11].

СЕКЦІЯ 1

Теорія та практика бухгалтерського обліку
в умовах євроінтеграції та інноваційного розвитку

Перехід до мотиваційного управління вимагає організації системи спеціального моніторингу, на основі якої формувалася б інформаційна база для прийняття відповідних управлінських рішень. І в цьому відношенні саме облік забезпечує необхідну інформацію для реалізації всіх елементів (складових частин) управління (менеджменту). За таких умов, облік – це інформаційна система для управління.

Крім інформаційної, до основних функцій, які бухгалтерський облік виконує в управлінні відносять контрольну, оціночну та аналітичну функції. Вказані функції повинні лежати в основі організації обліку.

Виходячи з основних концептуальних положень управління, облік – це основа основ підприємства будь-якої форми власності і держави загалом. Він є цінним інструментом, який дозволяє менеджерам приймати правильні і зважені рішення. Облік дає відповіді на багато питань: яку продукцію краще випускати, на яких ринках і кому її збувати; купувати необхідні для випуску продукції сировину і матеріали чи вигідніше налагодити їх власне виробництво; яку ціну може встановити підприємство на свою продукцію; якщо збільшити випуск продукції, то який матиме ефект, як це відобразиться на собівартості продукції та її рентабельності; скільки коштів необхідно мати в банку, щоб своєчасно проводити розрахунки. Вирішення цих та інших подібних питань базується на формуванні повної, достовірної інформації про господарські процеси і результати діяльності підприємства, яку забезпечує облік [3, с.60-62].

Незаперечним фактом є те, що в організації бухгалтерський облік є сполучною ланкою між особами, що здійснюють господарсько-фінансову діяльність і особами, що по них приймають рішення. А це, в свою чергу, означає, що облік вимірює умови господарювання і господарську діяльність безпосередньо через реєстрацію даних про неї, обробку їх з метою одержання потрібної інформації у вигляді звітів і передачі їх особам, яким вона необхідна для прийняття управлінських рішень.

Разом з тим, облік, як і будь-яка інша наука, має справу з об'єктивними законами розвитку економіки, а тому при його здійсненні враховується стійке і суттєве в явищах не в затверділому стані, а в русі та розвитку, оскільки тільки так можна охопити багатозначність, всебічність матеріальних процесів у їх єдності [4, с.27].

Ринкові засади господарювання, зміцнення економічної самостійності, приватизаційні процеси на селі вимагають істотної зміни поглядів в формуванні системи бухгалтерського обліку, яка повинна бути направлена на вдосконалення управління і зовнішньої звітності.

Якщо врахувати вище сказане, то в широкому розумінні, методом обліку виступає моделювання реальної картини господарської діяльності підприємства, а сама його система підлягає законам держави та нормативним актам державних органів.

З іншого боку, бухгалтерський облік – це основа, ядро інформаційного

забезпечення. У його системі формується близько 80 відсотків усього обсягу інформації щодо діяльності підприємства. Проте, 40-50 відсотків усієї інформації є надлишковою в інформаційному потоці і водночас в обліку не вистачає близько 50 відсотків необхідної для управління інформації [5, с.190].

Динамізм облікової системі надають оперативність і аналітичність. Оперативність пов'язується з можливістю прискореної обробки даних у реальному і чітко встановленому масштабі часу, аналітичність – з визначенням інформаційних потреб керуючої системи і забезпеченням інформацією користувачів.

Підсумовуючи результати проведеного дослідження, можна стверджувати, що єдиного підходу до визначення системи бухгалтерського обліку немає, а на сільськогосподарських формуваннях вона деталізується і регулюється обліковою політикою підприємства. Сам же механізм взаємодії її з системою управління є надто складним, оскільки на нього безпосередньо впливають як об'єктивні, так і суб'єктивні фактори. Розв'язати проблему у ринкових умовах можна тільки на системній основі.

Список використаних джерел

1. Хомуляк Т.І. Проблеми впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в державному секторі / Т.І. Хомуляк / Вісник Житомирського державного технологічного університету / Економічні науки. – Житомир: ЖДТУ, 2010. – №3 (53). – Ч.2. – С.258-263.

2. Голов С.Ф. Управленческий бухгалтерский учет.–К.: „СКАРБИ”, 1998.–384с.

3. Палюх М.С. Бухгалтерський облік в управлінні підприємствами агропромислового виробництва // Бухгалтерський облік, аналіз і аудит та управління економічними процесами в світовій і національній економіці: історія, сучасність, перспективи : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 23 жовт. 2014 р. (ПДАТУ, м. Кам'янець-Подільський). – Тернопіль: Крок, 2014. – С. 60-62.

4. Пушкар М.С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти): Монографія. – Тернопіль: Економічна думка, 1999. – 423 с.

5. Канак Й.В. Бухгалтерський облік – основа інформаційної бази системи управління/ Тез. допов. міжвузівської науково-практичної конференції. „Проблеми реформування бухгалтерського обліку в сучасних умовах господарювання”. – Львів, – 1997. – С.185-190.

